

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Ελονοσία στην Ελλάδα, έτος 2025, έως 01/09/2025

1

Εισαγωγή

Στην Ελλάδα η ελονοσία εξαλείφθηκε το 1974, μετά από εντατικό και επίπονο πρόγραμμα καταπολέμησης (1946-1960). Έκτοτε καταγράφονται πανελλαδικά ετησίως 20-110 εισαγόμενα κρούσματα ελονοσίας στη χώρα, δηλαδή κρούσματα που προσβλήθηκαν σε χώρα του εξωτερικού (ταξιδιώτες ή μετανάστες, που έρχονται από ενδημικές χώρες). Η καταγραφή εισαγόμενων κρουσμάτων ελονοσίας, δηλαδή περιστατικών που προσβλήθηκαν σε χώρα του εξωτερικού, είναι απολύτως αναμενόμενη, με την αύξηση των ταξιδιών και μετακινήσεων πληθυσμών παγκοσμίως, και παρατηρείται σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες.

Επιπρόσθετα, κατά τα έτη 2009 έως 2021, καταγράφηκαν -σχεδόν κάθε έτος- κρούσματα *P.νίνα* ελονοσίας με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης (σε ασθενείς που δεν ανέφεραν ιστορικό ταξιδιού σε ενδημικές χώρες), σε ορισμένες περιοχές της χώρας, κατά κύριο λόγο ως σποραδικά κρούσματα 1^{ης} γενιάς μετάδοσης, αλλά και -σε λίγες περιπτώσεις- σε συρροές (ιδίως τα έτη 2011-2012, οπότε καταγράφηκε και ένα συμβάν συνεχιζόμενης μετάδοσης, στον Δήμο Ευρώτα Λακωνίας). Στα κρούσματα αυτά ελονοσίας, η μετάδοση της ελονοσίας *P.νίνα* έγινε μέσω κουνουπιών, τα οποία μολύνθηκαν από ασθενείς με παρασιταϊμία που ήρθαν από ενδημικές χώρες του εξωτερικού (εισαγόμενα περιστατικά). Οι περισσότερες περιοχές της χώρας όπου καταγράφηκαν -τα έτη 2009 έως 2021- εγχώρια κρούσματα ελονοσίας είναι -κατά βάση- αγροτικές, κοντά σε υδροτόπους, με μεγάλους πληθυσμούς ατόμων από ενδημικές χώρες. Από το 2009 μέχρι σήμερα, δεν έχει καταγραφεί κανένα κρούσμα ελονοσίας με μετάδοση μέσω μετάγγισης αίματος.

Αναλυτικότερες πληροφορίες σχετικά με τα επιδημιολογικά δεδομένα ελονοσίας των τελευταίων ετών μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ), στις [εκθέσεις επιδημιολογικής επιτήρησης ελονοσίας](#).

Επιδημιολογικά δεδομένα ελονοσίας στην Ελλάδα, 2025, έως 01/09/2025

Στην Ελλάδα, το 2025 -έως 01/09/2025- έχουν δηλωθεί στον ΕΟΔΥ συνολικά είκοσι οκτώ (28) εργαστηριακά επιβεβαιωμένα κρούσματα ελονοσίας, εκ των οποίων τα είκοσι πέντε (25) έχουν χαρακτηριστεί εισαγόμενα (δηλαδή προσβλήθηκαν σε χώρα του εξωτερικού), τα δύο (2) έχουν χαρακτηριστεί πιθανά εγχώρια, ενώ για ένα (1) κρούσμα εκτιμήθηκε ως απροσδιόριστος ο τόπος και τρόπος μετάδοσης.

Από τα 25 εισαγόμενα κρούσματα ελονοσίας, τα δεκατρία (13) κρούσματα αφορούσαν σε μετανάστες που ήρθαν από ενδημικές χώρες (της Αφρικής) και τα δώδεκα (12) κρούσματα αφορούσαν σε ταξιδιώτες (εκ των οποίων οι 11 ταξίδεψαν/ ήρθαν από χώρες της Αφρικής και ένας ταξίδεψε σε χώρες της Ινδικής χερσονήσου και νότιας Ασίας). Από τους 13 ασθενείς που αφορούσαν σε μετανάστες από ενδημικές χώρες, οι πέντε είχαν πρόσφατα επισκεφθεί φίλους/συγγενείς στη χώρα καταγωγής τους.

Εντός του 2025, έως 01/09/2025, για δύο (2) ασθενείς με ελονοσία από *P.falciparum* υπάρχουν ενδείξεις πιθανής εγχώριας μετάδοσης «πρώτης γενιάς» («introduced cases»): Πρόκειται για δύο

μετανάστες αλλοδαπής εθνικότητας, που ήρθαν στην Ελλάδα τον Οκτώβριο 2024, από ενδημική για ελονοσία χώρα της Ινδικής χερσονήσου, οι οποίοι είχαν επιδημιολογική σύνδεση μεταξύ τους και έναρξη συμπτωμάτων (και οι δύο) την εβδομάδα 31/2025 (27/07 - 02/08/2025), με πιθανό τόπο έκθεσης αγροτικό οικισμό του Δήμου Θηβαίων της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) Βοιωτίας. Κατά την επιτόπια διερεύνηση κλιμακίου του ΕΟΔΥ, δεν ανιχνεύθηκε άλλο περιστατικό ελονοσίας στον οικισμό.

Επιπρόσθετα, για ένα (1) περιστατικό ελονοσίας *P.falciparum* εκτιμήθηκε ως απροσδιόριστος ο τόπος και τρόπος μετάδοσης της νόσου: Πρόκειται για μετανάστη από -μη ενδημική για ελονοσία- χώρα της βόρειας Αφρικής, ο οποίος ήρθε στην Ελλάδα στα τέλη Ιουνίου 2025, νόσησε στα τέλη Ιουλίου 2025 (εβδομάδα 30/2025, 20-26/07/2025) και διέμενε στην Ελλάδα (αρχικά σε νήσο, για λίγες ημέρες, και μετά σε δομή φιλοξενίας προσφύγων/ μεταναστών στην Αττική).

Ο παρακάτω Πίνακας 1 παρουσιάζει τα κρούσματα ανά επιδημιολογική κατάταξη (εισαγόμενο/ με ενδείξεις πιθανής εγχώριας μετάδοσης/ με απροσδιόριστο τόπο έκθεσης), ιδιότητα (μετανάστης/ταξιδιώτης) και είδος πλασμοδίου ελονοσίας.

Πίνακας 1. Κρούσματα ελονοσίας ανά επιδημιολογική κατάταξη, ιδιότητα και είδος πλασμοδίου, Ελλάδα, 2025, έως 01/09/2025 (n= 28)

Επιδημιολογική κατάταξη	Ιδιότητα	<i>P.falciparum</i>	<i>P.vivax</i>	<i>P.ovale</i>	<i>P.malariae</i>	<i>P.ovale</i> και <i>P.malariae</i>	Σύνολο
Εισαγόμενα κρούσματα	Μετανάστες	10	2	1	0	0	13
	Ταξιδιώτες	7	2	1	1	1	12
Με ενδείξεις πιθανής εγχώριας μετάδοσης 1 ^{ης} γενιάς	Μετανάστης	2	0	0	0	0	2
Με απροσδιόριστο τόπο έκθεσης	Μετανάστης	1	0	0	0	0	1

ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΛΟΝΟΣΙΑΣ

Ο ΕΟΔΥ ανέπτυξε ήδη από το 2011 και εφαρμόζει συστηματικά και αδιαλείπτως Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση της ελονοσίας, ενώ το καλοκαίρι του 2015 δημοσιεύθηκε το Σχέδιο Δράσης για την Αντιμετώπιση της Ελονοσίας «ΜΕΡΟΠΗ» του Υπουργείου Υγείας. Για την περίοδο 2025, ο ΕΟΔΥ συνεχίζει την εφαρμογή των επιχειρησιακών Σχεδίων Δράσης για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ελονοσίας.

Βάσει αυτών των Σχεδίων, υλοποιούνται -σε πανελλαδικό επίπεδο- μία σειρά **δράσεων για την αντιμετώπιση και πρόληψη της ελονοσίας**, οι οποίες εφαρμόζονται τα τελευταία έτη, με τη συνεργασία πολλών φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, συστηματικά και εκτάκτως, κατόπιν εκτίμησης κινδύνου. Οι συστηματικές δράσεις αντιμετώπισης περιλαμβάνουν:

- I. **Εκτίμηση κινδύνου:** Όλες οι περιοχές (Περιφερειακές Ενότητες, Δήμοι) της ελληνικής επικράτειας κατατάσσονται σε τέσσερα επίπεδα επικινδυνότητας (0-3), μετά από αρχική εκτίμηση κινδύνου, λαμβάνοντας υπόψη τα κρούσματα που έχουν καταγραφεί τα τελευταία έτη (από το 2009 και μετά) σε κάθε περιοχή και τους παράγοντες κινδύνου που συγκεντρώνονται σε τοπικό επίπεδο (εντομολογικά, περιβαλλοντικά και δημογραφικά δεδομένα). Ανάλογα με το επίπεδο επικινδυνότητας κάθε περιοχής καθορίζονται και οι

συνιστώμενες δράσεις πρόληψης. Επιπρόσθετα, σε κάθε περίπτωση καταγραφής κρούσματος ελονοσίας διενεργείται εκτίμηση κινδύνου περαιτέρω μετάδοσης, σε τοπικό επίπεδο.

II. Δράσεις ενισχυμένης επιδημιολογικής επιτήρησης και παρέμβασης:

- **Ανίχνευση κρουσμάτων ελονοσίας:** Με στόχο την έγκαιρη ανίχνευση των κρουσμάτων ελονοσίας, πραγματοποιούνται δράσεις ευαισθητοποίησης του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού πανελλαδικά, αναζητούνται ενεργητικά κρούσματα σε περιοχές υψηλού κινδύνου και υποστηρίζεται η εργαστηριακή διερεύνηση των ύποπτων περιστατικών.
- **Διερεύνηση κρούσματος:** Κάθε κρούσμα ελονοσίας που δηλώνεται στον ΕΟΔΥ διερευνάται (επικοινωνία με το θεράποντα ιατρό), ώστε να διευκρινισθεί εάν πρόκειται για εισαγόμενο κρούσμα ή εάν υπάρχουν ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης. Σε περίπτωση κρούσματος με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης πραγματοποιείται συνέντευξη με τον ασθενή, με τη χρήση δομημένου αναλυτικού ερωτηματολογίου, ώστε να εντοπισθεί ο πιθανός τόπος προσβολής από τη νόσο και να εκτιμηθεί ο κίνδυνος περαιτέρω μετάδοσης.
- **Άμεση ενημέρωση φορέων και επαγγελματιών υγείας** σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, μετά από τη δήλωση κάθε κρούσματος ελονοσίας με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης μέσω κουνουπιών:
 - i. της ιεραρχίας του Υπουργείου Υγείας,
 - ii. της Επιτροπής για την Πρόληψη & Αντιμετώπιση των Τροπικών Νοσημάτων του Υπουργείου Υγείας,
 - iii. της διατομεακής «Ομάδας Εργασίας για τον καθορισμό των επηρεαζόμενων περιοχών από νοσήματα που μεταδίδονται με διαβιβαστές», που ορίσθηκε από το Υπουργείο Υγείας,
 - iv. του Εθνικού Κέντρου Αιμοδοσίας (ΕΚΕΑ),
 - v. του Τμήματος Επιδημιολογικής Επιτήρησης Νοσημάτων που μεταδίδονται μέσω βιολογικού υλικού ανθρώπινης προέλευσης του ΕΟΔΥ,
 - vi. των αντίστοιχων αρχών Δημόσιας Υγείας της αντίστοιχης Περιφέρειας και Περιφερειακής Ενότητας,
 - vii. του αντίστοιχου Δήμου,
 - viii. επαγγελματιών υγείας της περιοχής για την ενίσχυση της εγρήγορσής τους για την έγκαιρη διάγνωση των κρουσμάτων ελονοσίας.
- **Διερεύνηση εστίας κρούσματος (focus investigation) - Ενεργητική αναζήτηση άλλων κρουσμάτων (re-active case detection) στο περιβάλλον του κρούσματος:** Μετά τη δήλωση κάθε κρούσματος ελονοσίας με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης, κλιμάκιο του ΕΟΔΥ προβαίνει - όσο πιο γρήγορα γίνεται - σε άμεση διερεύνηση της «εστίας» του κρούσματος (focus investigation), δηλαδή διενεργεί έλεγχο για ελονοσία σε όλα τα άτομα που διαμένουν στην περιοχή, σε έκταση που καθορίζεται μετά από επιδημιολογική, εντομολογική και περιβαλλοντική διερεύνηση, βάσει σχετικού πρωτοκόλλου διερεύνησης, σύμφωνα και με σχετικές οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC) και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Π.Ο.Υ.). Συγκεκριμένα, διενεργείται έλεγχος για συμπτώματα ελονοσίας και εργαστηριακός έλεγχος για ελονοσία σε συμπτωματικά άτομα που κατοικούν ή εργάζονται στην περιοχή διερεύνησης και ενημέρωση σχετικά με την ελονοσία και τα ενδεδειγμένα μέτρα προστασίας.
Μετά τη δήλωση των περιστατικών ελονοσίας με ενδείξεις πιθανής εγχώριας μετάδοσης και του περιστατικού με απροσδιόριστο τόπο έκθεσης, το 2025, ο ΕΟΔΥ, σε συνεργασία -κατά περίπτωση- με τις αρμόδιες τοπικές αρχές δημόσιας υγείας της Περιφέρειας και τις αρμόδιες υπηρεσίες, οργάνωσε και διενήργησε άμεσα δράσεις ενεργητικής αναζήτησης άλλων τυχόν κρουσμάτων ελονοσίας:

- i. Ως απόκριση στη καταγραφή των δύο περιστατικών ελονοσίας *P.falciparum* με ενδείξεις πιθανής εγχώριας μετάδοσης «πρώτης γενιάς» σε οικισμό της Π.Ε. Βοιωτίας: έγινε άμεσα διερεύνηση της εστίας του κρούσματος, με επισκέψεις πόρτα-πόρτα, έλεγχος για ύποπτα συμπτώματα και ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού για την ελονοσία και τα μέτρα προστασίας από τα κουνούπια, καθώς και προσυμπτωματικός έλεγχος screening για ελονοσία (με δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης) στους μετανάστες από ενδημικές για την ελονοσία χώρες που διέμεναν στον οικισμό. Κατά την επιτόπια αυτή δράση, δεν ανιχνεύθηκε άλλο ύποπτο περιστατικό ελονοσίας στον οικισμό.
 - ii. Ως απόκριση στην καταγραφή του περιστατικού ελονοσίας *P.falciparum* με απροσδιόριστο τόπο και τρόπο έκθεσης: έγινε άμεσα διερεύνηση της εστίας του κρούσματος, με επισκέψεις πόρτα-πόρτα στη δομή φιλοξενίας όπου διέμενε ο ασθενής στην Αττική, έλεγχος για ύποπτα συμπτώματα και προσυμπτωματικός έλεγχος screening για ελονοσία (με δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης) στους μετανάστες από ενδημικές για την ελονοσία χώρες που διέμεναν στη δομή φιλοξενίας. Κατά την επιτόπια αυτή δράση, ανιχνεύθηκε (με δοκιμασία ταχείας διάγνωσης), από το κλιμάκιο του ΕΟΔΥ, άλλο ένα εισαγόμενο ασυμπτωματικό περιστατικό ελονοσίας *P.falciparum*, σε μετανάστη από ενδημική για ελονοσία χώρα της Αφρικής (χωρίς επιδημιολογική σύνδεση με το αρχικό κρούσμα).
- **Διερεύνηση περιβάλλοντος - διαβιβαστών:** Μετά τη δήλωση κάθε κρούσματος ελονοσίας με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης ή εισαγόμενου κρούσματος ελονοσίας σε περιοχές με επιβεβαιωμένη ή πιθανή παρουσία του ικανού διαβιβαστή (Ανωφελών κουνουπιών), ο ΕΟΔΥ συνιστά, συντονίζει ή διενεργεί -σε συνεργασία με τοπικές αρχές και φορείς- διερεύνηση περιβαλλοντικών συνθηκών και εντομολογική διερεύνηση στην περιοχή, για τον εντοπισμό πιθανών εστιών αναπαραγωγής Ανωφελών κουνουπιών και την καταγραφή του πληθυσμού τους. Επίσης, γίνεται επιτόπια αναζήτηση ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων στην περιοχή και εκτίμηση κινδύνου για περαιτέρω τοπική μετάδοση της νόσου. Σε απόκριση των περιστατικών ελονοσίας με ενδείξεις πιθανής εγχώριας μετάδοσης και του περιστατικού με απροσδιόριστο τόπο έκθεσης, το 2025, συνεστήθη και διενεργήθηκε -από τις αρμόδιες περιφερειακές αρχές- ενίσχυση της εντομολογικής και περιβαλλοντικής διερεύνησης στις περιοχές διαμονής των ασθενών.
 - **Ενεργητική αναζήτηση κρουσμάτων ελονοσίας στο Δήμο Ευρώτα Λακωνίας:** Από το 2011 και σχεδόν σε κάθε περίοδο κυκλοφορίας των κουνουπιών έκτοτε, υλοποιούνταν δράση ενεργητικής αναζήτησης κρουσμάτων ελονοσίας, στην περιοχή του Δήμου Ευρώτα Λακωνίας, με την υποστήριξη και συμμετοχή του ΕΟΔΥ, των τοπικών/ Περιφερειακών αρχών, και επιπρόσθετα προγράμματος ΕΣΠΑ (2012-2014), του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, της ΜΚΟ «Γιατροί Χωρίς Σύνορα» (το 2012) και τοπικών εθελοντών, με στόχο την έγκαιρη διάγνωση και θεραπεία των ασθενών. Από την περίοδο 2015 και μετά, η δράση αυτή υλοποιείται με την υποστήριξη της Περιφέρειας Πελοποννήσου, από κλιμάκιο επαγγελματιών υγείας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και εκπαίδευση στις δράσεις πεδίου από τον ΕΟΔΥ. Το κλιμάκιο διενεργεί ενεργητική αναζήτηση κρουσμάτων ελονοσίας στην περιοχή, καθώς και διερεύνηση και αντιμετώπιση όλων των κρουσμάτων ελονοσίας (άμεσα εποπτευόμενη θεραπεία). Στην περιοχή του Δήμου Ευρώτα διαβιούν και εργάζονται σημαντικός αριθμός μεταναστών από ενδημικές για την ελονοσία χώρες, κατά τη θερινή περίοδο. Στο πλαίσιο αυτής της δράσης, κατά την περίοδο κυκλοφορίας των κουνουπιών, διενεργούνται συστηματικά τακτικές επισκέψεις σε όλες τις οικίες μεταναστών από ενδημικές χώρες, κατά την περίοδο κυκλοφορίας των κουνουπιών. Κατά τη διάρκεια των περιοδικών επισκέψεων πόρτα-πόρτα, γίνεται καταγραφή των οικιών και των μεταναστών, έλεγχός τους για συμπτώματα συμβατά με

ελονοσία, εργαστηριακός έλεγχος για ελονοσία στα συμπτωματικά άτομα και ενημέρωσή τους για την ελονοσία και τα μέτρα προστασίας.

- Έκδοση έκτακτων εκθέσεων επιδημιολογικής επιτήρησης ελονοσίας και ανάρτησή τους στον διαδικτυακό τόπο του ΕΟΔΥ, μετά την καταγραφή και διερεύνηση κάθε συμβάντος τοπικής μετάδοσης, προς ενημέρωση επαγγελματιών υγείας και κοινού.

- III. **Ενίσχυση της εργαστηριακής διάγνωσης της ελονοσίας:** Από το 2012 και μετά, ο ΕΟΔΥ προμηθεύει με δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης ελονοσίας (Rapid Diagnostic Tests) τις Μονάδες Υγείας περιοχών με καταγεγραμμένη εγχώρια μετάδοση της νόσου τα τελευταία έτη, καθώς και περιοχών όπου διαμένουν πληθυσμοί ατόμων από ενδημικές χώρες, με στόχο την έγκαιρη διάγνωση και θεραπεία κρουσμάτων ελονοσίας.

Το 2025, ο ΕΟΔΥ συνεχίζει τη διάθεση/ ανανέωση του αποθέματος δοκιμασιών ταχείας διάγνωσης σε όλες τις Μονάδες Υγείας στις περιοχές όπου καταγράφηκε εγχώρια μετάδοση ελονοσίας τα τελευταία έτη, σε αστικά κέντρα, σε περιοχές με μεγάλους πληθυσμούς μεταναστών, σε κέντρα/ δομές υποδοχής, ταυτοποίησης και φιλοξενίας μεταναστών/ προσφύγων και στις παρακείμενες σε αυτά Μονάδες Υγείας, καθώς και σε περιοχές που υποδέχονται μεγάλους πληθυσμούς ταξιδιωτών από το εξωτερικό. Ο ΕΟΔΥ διαθέτει δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης ελονοσίας/ ανανεώνει το απόθεμα συνολικά σε >300 Μονάδες/ δομές υγείας, πανελλαδικά. Η χρήση των RDTs έχει συμβάλει σημαντικά στην έγκαιρη διάγνωση των κρουσμάτων ελονοσίας και η εμπειρία μας δείχνει ότι οι δοκιμασίες αυτές είναι πολύτιμα εργαλεία στο πεδίο.

Επιπρόσθετα, ο ΕΟΔΥ συστήνει και υποστηρίζει την αποστολή δειγμάτων από οποιοδήποτε εργαστήριο πανελλαδικά στο Κέντρο Αναφοράς Ελονοσίας (Τομέα Παρασιτολογίας, Εντομολογίας και Τροπικών Νοσημάτων, Σχολή Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής), το οποίο ενισχύει οικονομικά, για την (άνευ κόστους για τον ασθενή) επιβεβαίωση της διάγνωσης ή/και περαιτέρω τυποποίηση του πλασμωδίου.

- IV. **Διαχείριση - Αντιμετώπιση κρουσμάτων ελονοσίας - Συστηματοποίηση της θεραπείας της ελονοσίας** σύμφωνα με τις [Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη θεραπεία της ελονοσίας του ΕΟΔΥ](#) (Ελονοσία > Πληροφορίες για επαγγελματίες). Ο ΕΟΔΥ υποστηρίζει τις Μονάδες Υγείας στην ορθή διαχείριση των περιστατικών (διάγνωση, θεραπεία, παρακολούθηση). Οι λοιμωξιολόγοι του ΕΟΔΥ είναι άμεσα διαθέσιμοι για επικοινωνία με τους θεράποντες ιατρούς. Ο ΕΟΔΥ διατηρεί, επίσης, απόθεμα συγκεκριμένων ανθελνοσιακών φαρμάκων (π.χ. το εθνικό απόθεμα Αρτεσουνικού οξέος για παρεντερική χρήση για σοβαρά περιστατικά), ώστε να εξασφαλίζεται -σε έκτακτες περιπτώσεις- η άμεση διάθεση της κατάλληλης αγωγής σε Μονάδες Υγείας για τη θεραπεία ασθενών.

- V. **Ενημέρωση - ευαισθητοποίηση κλινικών και εργαστηριακών ιατρών** για τη διάγνωση της ελονοσίας, με αποστολή ενημερωτικού υλικού (σε ετήσια βάση) προς όλες τις Μονάδες Υγείας και τους Ιατρικούς Συλλόγους της χώρας, με στόχο την εγρήγορση των επαγγελματιών υγείας, δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, για την έγκαιρη διάγνωση και κατάλληλη αντιμετώπιση των κρουσμάτων. Για το 2025, ο ΕΟΔΥ απέστειλε **ενημερωτική επιστολή** σε όλες τις Μονάδες Υγείας και τους Ιατρικούς Συλλόγους της χώρας, για την ανάγκη έγκαιρης διάγνωσης και θεραπείας κρουσμάτων ελονοσίας, τον Απρίλιο 2025 (Διαθέσιμη εδώ: <https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/01/enimerosi-iatron-elonosia-2025.pdf>). Στο ενημερωτικό υλικό, περιλαμβάνονται οδηγίες σχετικά με τα ενδεδειγμένα μέτρα πρόληψης της ενδονοσοκομειακής μετάδοσης της ελονοσίας. Επιπρόσθετα, σε περιοχές με πρόσφατη καταγραφή εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας μέσω κουνουπιών, ο ΕΟΔΥ ενημερώνει εκτάκτως τους επαγγελματίες

υγείας και πραγματοποιεί συναντήσεις ενημέρωσης για την ελονοσία του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού των τοπικών Μονάδων Υγείας των περιοχών αυτών.

Σε απόκριση των περιστατικών ελονοσίας με ενδείξεις πιθανής εγχώριας μετάδοσης και του περιστατικού με απροσδιόριστο τόπο έκθεσης, το 2025, ο ΕΟΔΥ διενήργησε εκτάκτως ενημερωτικά σεμινάρια για την ελονοσία (με φυσική παρουσία και διαδικτυακά), για τους επαγγελματίες υγείας των Μονάδων υγείας/ δομών παροχής υπηρεσιών υγείας των συγκεκριμένων περιοχών.

6

VI. Ενημέρωση κοινού για την ελονοσία και τα ατομικά μέτρα προστασίας από τα κουνούπια:

- Το [ενημερωτικό υλικό για την ελονοσία](#) και τα [μέτρα προστασίας από τα κουνούπια](#) που έχει δημιουργήσει ο ΕΟΔΥ είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ (www.eody.gov.gr). Ο ΕΟΔΥ προσπαθεί να ανταποκρίνεται σε κάθε αίτημα ενημέρωσης κοινού ή φορέων για τα νοσήματα που μεταδίδονται με κουνούπια και τα μέτρα προστασίας από τα κουνούπια (ενημερωτικές ημερίδες, διάθεση έντυπου υλικού - φυλλαδίων, αφισών).
- Για την περίοδο 2025, ο ΕΟΔΥ απέστειλε ενημερωτικό υλικό για τα μέτρα προστασίας από τα κουνούπια, με ηλεκτρονική αλληλογραφία, στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας, στις αρχές Ιουνίου 2025.
- Επιπλέον, ο ΕΟΔΥ απέστειλε ποσότητα ενημερωτικών φυλλαδίων για την προστασία από κουνούπια (φυλλάδιο «Προφυλαχθείτε από τα κουνούπια») σε Περιφέρειες της χώρας, για την ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού, και διαθέτει εκτάκτως επιπρόσθετη ποσότητα σχετικών ενημερωτικών φυλλαδίων στις περιοχές με πρόσφατη καταγραφή κρουσμάτων.
- Επιπρόσθετα, διανέμεται σε τοπικές αρχές πολύγλωσσο φυλλάδιο (σε 12 γλώσσες) για την ελονοσία και τα μέτρα πρόληψης (κατόπιν εκτίμησης κινδύνου ή σχετικού αιτήματος των τοπικών αρχών).
- Σε περιοχές με πρόσφατη καταγραφή συμβάντος εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας, ο ΕΟΔΥ, σε συνεργασία με τοπικές αρχές δημόσιας υγείας, ενημερώνει πόρτα-πόρτα τον τοπικό πληθυσμό σχετικά με τη νόσο της ελονοσίας και τα ενδεδειγμένα μέτρα προστασίας από τα κουνούπια.

VII. Καθορισμός των επηρεαζόμενων περιοχών - Μέτρα για την ασφάλεια του αίματος:

Λειτουργεί διατομεακή «Ομάδα Εργασίας για τον καθορισμό των επηρεαζόμενων περιοχών από νοσήματα που μεταδίδονται με διαβιβαστές» (υπό το Υπουργείο Υγείας). Στις «επηρεαζόμενες» περιοχές -σε περίπτωση συμβάντος εγχώριας μετάδοσης και κατόπιν εκτίμησης κινδύνου- λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα για την ασφάλεια του αίματος από το Εθνικό Κέντρο Αιμοδοσίας. Οι επηρεαζόμενες από την ελονοσία περιοχές δημοσιεύονται (και) στην ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ.

VIII. Δράσεις επιτήρησης και ελέγχου των κουνουπιών:

- **Ευαισθητοποίηση Περιφερειών και Δήμων** για την έγκαιρη έναρξη, οργάνωση και υλοποίηση αποτελεσματικών ολοκληρωμένων προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών στην περιοχή ευθύνης τους και την ανάδειξή τους σε θέμα υψηλής προτεραιότητας. Για το 2025, ο ΕΟΔΥ απέστειλε στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης -στα τέλη Ιανουαρίου 2025- σχετικές επιστολές ευαισθητοποίησης για τα νοσήματα που μεταδίδονται με κουνούπια (με υπόδειξη των περιοχών αυξημένου κινδύνου, με συνοπτικό οδηγό με τα βασικά βήματα ώστε να επιτευχθεί η έγκαιρη και επιτυχής υλοποίηση των έργων διαχείρισης κουνουπιών και με σύσταση για εντατικοποίηση των προγραμμάτων σε περιοχές με παράγοντες κινδύνου για τοπική μετάδοση ελονοσίας). Επιπρόσθετα, ο ΕΟΔΥ **ενημερώνει εκτάκτως** τις

τοπικές και περιφερειακές αρχές των περιοχών όπου καταγράφηκαν κρούσματα ελονοσίας και -κατόπιν εκτίμησης κινδύνου- συστήνει την άμεση υλοποίηση μέτρων δημόσιας υγείας και πρόληψης, που αποσκοπούν (μεταξύ άλλων και) στη μείωση του πληθυσμού των κουνουπιών-διαβιβαστών στην περιοχή (εντατικοποίηση των έργων διαχείρισης κουνουπιών).

- **Παρακολούθηση πορείας των έργων διαχείρισης κουνουπιών** και συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με το στάδιο υλοποίησης των έργων καταπολέμησης κουνουπιών, ανά Περιφέρεια ή Περιφερειακή Ενότητα, μέσω προτυποποιημένου ερωτηματολογίου.
- **Διανομή και τοποθέτηση κουνουπιέρων εμποτισμένων με μακράς διάρκειας εντομοκτόνο στα καταλύματα μεταναστών στον Δ. Ευρώτα Λακωνίας:** Σύμφωνα με τις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Π.Ο.Υ.) και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC) και με σκοπό τη μείωση της έκθεσης στα κουνούπια μεταναστών από ενδημικές για την ελονοσία χώρες, ο ΕΟΔΥ προμήθευσε (το 2013) κουνουπιέρες εμποτισμένες με μακράς διάρκειας εντομοκτόνο για τα καταλύματα μεταναστών στον Δήμο Ευρώτα Λακωνίας. Έκτοτε και σε κάθε περίοδο μετάδοσης, γίνεται διάθεση, τοποθέτηση και παρακολούθηση του τρόπου χρήσης των κουνουπιέρων, από το κλιμάκιο των επαγγελματιών υγείας που διενεργεί ενεργητική αναζήτηση κρουσμάτων ελονοσίας στην περιοχή.
- **Εντομολογική επιτήρηση:** Η εντομολογική επιτήρηση αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εκτίμηση του κινδύνου μετάδοσης νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια και την έγκαιρη και στοχευμένη εφαρμογή δράσεων πρόληψης. Στο πλαίσιο μίας ολοκληρωμένης διαχείρισης για την πρόληψη της μετάδοσης των νοσημάτων αυτών, ο ΕΟΔΥ -σε συνεργασία με πολλούς φορείς- διενεργεί, συμμετέχει και συντονίζει, τα τελευταία έτη, έργο ενεργητικής εντομολογικής επιτήρησης σε εθνικό επίπεδο, με την τοποθέτηση παγίδων σύλληψης κουνουπιών σε διάφορες περιοχές της χώρας.

Για την περίοδο 2025, ο ΕΟΔΥ οργάνωσε και διενεργεί **διευρυμένο πρόγραμμα ενισχυμένης εντομολογικής επιτήρησης στη χώρα**, μέσω της ανάπτυξης ενός δικτύου συνεργασίας με φορείς του δημοσίου/ ευρύτερου δημοσίου τομέα, με επέκταση του δικτύου παγίδων σύλληψης κουνουπιών, με τυποποιημένη μεθοδολογία και αντιπροσωπευτική γεωγραφική κατανομή. Το πρόγραμμα υλοποιείται -υπό τον συντονισμό του ΕΟΔΥ- σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, τον Οργανισμό ΕΛΓΟ Δήμητρα, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης και το Πανεπιστήμιο Πατρών. Τα εντομολογικά δεδομένα που παράγονται είναι άμεσα διαθέσιμα στις αρμόδιες αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, για τη στοχευμένη και έγκαιρη εφαρμογή μέτρων ελέγχου σε τοπικό επίπεδο.

Επίσης, ο ΕΟΔΥ συστήνει στις τοπικές αρχές τη διενέργεια εντομολογικής επιτήρησης και την εντατικοποίησή της, κατά προτεραιότητα σε περιοχές που συγκεντρώνουν παράγοντες κινδύνου για τοπική μετάδοση της νόσου (για την καταγραφή της παρουσίας και του πληθυσμού του ικανού διαβιβαστή της ελονοσίας-Ανωφελούς κουνουπιού).

- ΙΧ. Επικοινωνία με φορείς δημόσιας υγείας του εξωτερικού:** Ο ΕΟΔΥ βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία και ανταλλαγή απόψεων και τεχνογνωσίας με Ευρωπαϊκούς (ECDC) και Διεθνείς οργανισμούς δημόσιας υγείας (Π.Ο.Υ.), καθώς και με ειδικούς στα θέματα ελονοσίας και εντομολογίας.

Επιπρόσθετα, λόγω των πληθυσμών μεταναστών και προσφύγων που διαμένουν στη χώρα σε κέντρα - δομές υποδοχής, ταυτοποίησης και φιλοξενίας, έχουν οργανωθεί μία σειρά στοχευμένων δράσεων στα κέντρα αυτά, που περιλαμβάνουν: ενίσχυση επιτήρησης και διάγνωσης ελονοσίας, διάθεση δοκιμασιών ταχείας διάγνωσης στα κέντρα και σε παρακείμενες Μονάδες Υγείας, σύσταση για: συστηματική εντομολογική επιτήρηση και αναλόγως εντατικοποίηση των έργων διαχείρισης κουνουπιών, διάθεση εντομοαπωθητικών προϊόντων, δράσεις ενημέρωσης για την ελονοσία και τα μέτρα προστασίας από τα κουνούπια (διάθεση πολύγλωσσου φυλλαδίου), όπου κρίνεται σκόπιμο.

Συμπεράσματα

Κατά τα έτη 2009 έως 2021 και το 2025, καταγράφηκαν στην Ελλάδα εγχώρια κρούσματα ελονοσίας σε ορισμένες -κυρίως αγροτικές- περιοχές της χώρας (μετάδοση μέσω κουνουπιών). Μετά την κορύφωση του αριθμού των εγχώριων περιστατικών ελονοσίας το 2011-2012, ο αριθμός τους ακολούθησε πτωτική πορεία τα επόμενα έτη, με την καταγραφή -κυρίως σποραδικών- εγχώριων κρουσμάτων πρώτης γενιάς μετάδοσης (από το 2013 έως το 2021, και το 2025), δηλαδή μετάδοσης μέσω κουνουπιών που μολύνθηκαν από εισαγόμενα περιστατικά. Σε αυτό συνέβαλε και συμβάλει μία σειρά επίπονων δράσεων δημόσιας υγείας και πρόληψης, οι οποίες εφαρμόστηκαν -και συνεχίζουν αδιαλείπτως να εφαρμόζονται, συστηματικά και εκτάκτως, κατόπιν εκτίμησης κινδύνου- με τη συνεργασία πολλών φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και συνεισέφεραν στην επιτυχή πρόληψη της επανεγκατάστασης της ελονοσίας στη χώρα.

Όπως καταδεικνύουν τα πρόσφατα επιδημιολογικά δεδομένα των τελευταίων ετών (και του 2025), παρά την εξάλειψη της ελονοσίας από τη χώρα μας το 1974, το ενδεχόμενο συμβάντος εγχώριας μετάδοσης της νόσου είναι υπαρκτό σε ευάλωτες περιοχές της Ελλάδας, όπου συνδυάζεται η παρουσία ικανού πληθυσμού του κατάλληλου διαβίβαστή (Ανωφελούς κουνουπιού) με την παρουσία ασθενών με ελονοσία που έρχονται από ενδημικές για την ελονοσία χώρες, επισημαίνοντας την ανάγκη για συνεχιζόμενες δράσεις πρόληψης της νόσου, ως βασικής προτεραιότητας των αρχών δημόσιας υγείας.

Η έγκαιρη ανίχνευση και κατάλληλη θεραπεία των κρουσμάτων ελονοσίας σε συνδυασμό με την προστασία από τα κουνούπια και την έγκαιρη εφαρμογή κατάλληλων ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών αποτελούν τους βασικούς πυλώνες της στρατηγικής της Δημόσιας Υγείας για την αντιμετώπιση της ελονοσίας και την αποτροπή της περαιτέρω διασποράς και επανεμφάνισης της νόσου στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται αναγκαία αφενός η **εγρήγορη των επαγγελματιών υγείας και αφετέρου η συνεχιζόμενη εγρήγορη των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών. Επιπρόσθετα, καθοριστικό παράγοντα στην πρόληψη μετάδοσης της νόσου αποτελεί η **φροντίδα της υγείας των μεταναστών/ προσφύγων** και της πρόσβασής τους στις υπηρεσίες υγείας, η **ενημέρωσή τους** για τα μέτρα προστασίας και η **εξασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών διαβίωσής τους.****

Προτεινόμενες οδηγίες προς ταξιδιώτες στην Ελλάδα:

Ο ΕΟΔΥ, βάσει της επιδημιολογικής εικόνας του νοσήματος και των εφαρμοζόμενων μέτρων πρόληψης, θεωρεί ότι **ο κίνδυνος μετάδοσης της ελονοσίας σε ταξιδιώτες στην Ελλάδα είναι εξαιρετικά χαμηλός.** Για τον λόγο αυτό, **δεν συνιστά λήψη προληπτικής/ προφυλακτικής φαρμακευτικής αγωγής έναντι της ελονοσίας σε άτομα που σκοπεύουν να επισκεφτούν οποιαδήποτε περιοχή της χώρας (συμπεριλαμβανομένων περιοχών όπου έχουν καταγραφεί εγχώρια κρούσματα, κατά τα τελευταία έτη).** Παρόλα αυτά, συστήνεται η λήψη μέτρων για την **ατομική προστασία από τα κουνούπια**, κατά την περίοδο κυκλοφορίας των κουνουπιών (δεδομένης και της εποχικής κυκλοφορίας του ιού του Δυτικού Νείλου σε περιοχές της χώρας).